

SOPIMUS POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN JA KUNTIEN VÄLISESTÄ LIIKUNTANEUVONNAN PALVELUKETJUN TOTEUTTAMISESTA

Elokuu 2025

1. Sopimuksen osapuolet

Österbottens välfärdsområde - Pohjanmaan hyvinvointialue

Y-tunnus: Y-3221324-6

Osoite: Hietalahdenkatu 2-4, Vaasa

Kunta xxxx

Y-tunnus

Osoite

2. Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia osapuolten kesken liikuntaneuvonnan toteuttamisesta hyvinvointialueen kunnissa. Sopimuksella sovitaan toteutettavasta liikuntaneuvonnasta käytännön tasolla, kuten yhteisistä kirjaamismenettelyistä.

Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää kuntia ja hyvinvointialuetta toimimaan yhteistyössä ja tarjoamaan toiselleen tukea asiantuntijuudellaan. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 linjaa, että hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien sekä muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Yhdyspintayhteistyön tarkoituksena on mahdollistaa asukkaiden sujuva palveluihin ohjautuminen ja yhteneväiset käytännöt osapuolten välillä. Terveydenhuoltolain §3 mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä alueen asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa, joka on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin.

Suosituksessa todetaan, että muilla julkisilla toimijoilla, kuten kuntien liikuntatoimella on tärkeä rooli elintapaohjauksessa ja eri toimijoiden välille on luotava yhteys, jotta potilas saa tarvitsemansa riittävän tuen ja mahdollisuudet elintapojensa muuttamiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaan elintapaohjauksen kokonaiskoordinaation vastuu on hyvinvointialueella ja yhteistyöstä, työnjaosta sekä palveluiden yhteensovittamisesta tulee sopia. Elintapaohjauksen yhdyspintapalvelusta suositellaan laadittavan kumppanuussopimukset ja hyvinvointialueelle sekä kuntaan tulee määritellä vastinparit.

3. Sopimukseen sovellettava lainsäädäntö

Sopimukseen sovelletaan terveydenhuoltolakia (1326/2010), hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021), lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), liikuntalakia (390/2015) sekä muita elintapaohjauksen toteutusta säätelevät lait ja asetukset.

3.1 Suositukset ja ohjeistukset

Liikuntaneuvonnan toteutuksessa noudatetaan seuraavia ajantasaisia suosituksia ja ohjeistuksia:

Suositus liittyen epäterveellisen ravitsemuksen ja vähäisen liikkumisen aiheuttaman sairastumisriskin pienentämiseen suositukseen, Palveluvalikoimaneuvosto 2020

Suositus liittyen tupakasta vieroitukseen osana elintapaohjausta,
Palveluvalikoimaneuvosto 2020

Käypä hoito -suositukset

Kestävää terveyttä ruuasta - Suomalaiset ravitsemussuositukset 2024, Ruokavirasto

Ravitsemuksella hyvinvointia – tarkistuslistat kunnille sekä sosiaali- ja terveyspalveluille,
Ruokavirasto

Liikuntaneuvonnan valtakunnalliset suositukset, Liikkuva aikuinen -ohjelma 2021

Liikuntaneuvonta yhdyspinnoilla – ohjeistus sote-uudistuksen valmisteluun ja
toimeenpanoon, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022

Elintapaohjauksen tarkistuslista, työkalu elintapaohjauksen yhdyspintapalvelujen
suunnitteluun ja valmisteluun, Sosiaali- ja terveysministeriö 2022 Suositukset ja
ohjeistukset

- Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä - Opas sosiaali- ja terveydenhuollon
ammattilaisille asiakastietojen käsittelystä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024
- Opas sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä, Sosiaali- ja
terveysministeriö, 2024

Liikuntaneuvonnan kehittäminen ja toteutus pohjautuu valtakunnallisiin terveyttä ja
hyvinvointia edistävän liikunnan linjauksiin (Liikuntaneuvonnan valtakunnalliset suositukset,
Liikkuva aikuinen - ohjelma 2021), sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Sosiaali- ja
terveysministeriön tavoitteisiin.

4.Liikuntaneuvonta osana kokonaisvaltaista elintapaohjausta

Liikuntaneuvonnan palveluketjussa hyvinvointialueella tunnistetaan ja tavoitetaan
terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat. Liikkuminen otetaan puheeksi ja asiakas ohjataan
kriteerien perusteella joko hyvinvointialueen palveluihin tai kunnan liikuntaneuvontaan. Lisäksi
voidaan ohjata kunnan tai järjestöjen toteuttamaan ryhmätoimintaan, digitaalisiin elintapoja
tukeviin palveluihin tai tutustumaan elintapoja tukeviin materiaaleihin ja ohjelmiin. Toimintaan
ohjautuminen edistää asiakkaan hyvinvointia ja ehkäisee kansansairauksia sekä parantaa
hyvinvointialueen ja kunnan välistä yhteistyötä.

Liikuntaneuvonta on yksilöön kohdistuvaa, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen
ammattilaisen (liikuntapalvelun tai järjestöjen) antamaa ohjausta liikunnalliseen elämäntapaan
osana kokonaisvaltaista elintapaohjausta

- **Kesto:** Yksilöllisesti asiakkaan tarpeen mukaan. (1-5 krt)
- **Ohjausmuoto:** Yksilöohjaus tai ryhmäohjaus, joka voidaan toteuttaa livenä ja/tai
etäyhteyksien avulla.

- **Kohderyhmä:** Yli 18-vuotiaat, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän (ei täytä terveysliikuntasuositusta) ja joilla on lisäksi jokin seuraavista
 - todettu diabetesriski / tyypin II diabetes
 - ylipaino/korkea BMI
 - sydän- ja verisuonitauti
 - toimintakyvyn heikkenemisen uhka

Lisäksi asiakkaalla tulee olla motivaatio omien elintapojensa muutokseen, mutta hän ei ole löytänyt itselleen sopivaa liikuntamuotoa tai kaipaa neuvoja liikkumiseen liittyen.

Liikuntaneuvonnan palveluketjun vaiheet

- Hyvinvointialueen työntekijä tunnistaa ja tapaa vastaanotolla elintapaohjauksen tarpeessa olevan asiakkaan ja ottaa puheeksi terveyttä ja hyvinvointia edistävän omaehtoisen elintapamuutoksen. Yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa hänelle annetaan ohjausta sovittujen kriteerien mukaisesti, joko toteuttamaan omaehtoista elintapamuutosta, jatkoselvittelyihin ja ohjaukseen hyvinvointialueella tai kunnan liikuntaneuvontaan
- Henkilötietojen kirjaaminen ja ohjautuminen kunnan liikuntaneuvontaan tapahtuu LIIKUN-välilehdellä sovittuja kirjaamis- ja tilastointiohjeita noudattaen
- Liikuntaneuvoja vastaanottaa tiedot, ottaa yhteyttä henkilöön ja käynnistää liikuntaneuvonnan
- Liikuntaneuvonnan aikana ja jälkeen kirjataan tiedot sovittuja kirjaamis- ja tilastointiohjeita noudattaen. Tiedot ovat luettavissa LIIKU-lehdessä hyvinvointialueella ja voidaan tarvittaessa hyödyntää jatkohoidon suunnittelussa.

5. Kirjaaminen hyvinvointialueen asiakas- ja potilastietojärjestelmään

Tällä sopimuksella kunnan liikuntaneuvoja saa rajatut kirjaamisoikeudet Pohjanmaan hyvinvointialueen asiakas- ja potilastietojärjestelmään (Lifecare), johon luodaan oma välilehti liikuntaneuvontaa varten (LIIKUN). Kunnan liikuntaneuvoja voi tarkastella ainoastaan kyseiselle välilehdelle kirjattuja potilastietoja ja kirjata sinne asiakkaan tilanteen kannalta välttämättömiä tietoja sovitusti ja alueen kirjaamis- ja tilastointiohjeita noudattaen.

6. Sopimuksen osapuolten roolit ja vastuut

Koska liikuntaneuvonta on kunnan toteuttama palvelu, ei lakia sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) voida soveltaa kuntien osalta, koska kunnat eivät toimi hyvinvointialueen palveluntuottajana.

Hyvinvointialue vastaa liikuntaneuvonnan palveluketjussa:

- Elintapoihin tukea tarvitsevien henkilöiden tunnistamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

- Liikkumisen puheeksi otosta ja terveydenhuoltolain mukaisesta terveysneuvonnasta
- Tarvittavista jatkotutkimuksista ja -toimenpiteistä, mikäli henkilön terveystilanne sitä vaatii
- Henkilöiden, jotka liikkuvat terveyteensä nähden liian vähän, ohjaamisesta kunnan liikuntaneuvojalle asiakkaan luvalla.
- Tarvittavien potilastietojen kirjaamisesta LIIKUN-välilehdelle, josta kunnan liikuntaneuvoja voi niitä tarkastella.
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmän LIIKUN-välilehteen liittyvien käyttöoikeuksien toimittamisesta kuntien liikuntaneuvojien käyttöön
- Käyttäjien perehdyttämisestä LIIKUN-välilehden käyttöön sekä hyvinvointialueella että kunnissa
- Liikuntaneuvonnan palveluketjun verkoston koordinaatiosta

Kunta vastaa liikuntaneuvonnan palveluketjussa:

- Liikuntaneuvonnan toteutuksesta hyvinvointialueelta ohjatuille henkilöille liikuntaneuvontaan
- Liikuntaneuvonnan toteutumisen kirjaamisesta LIIKUN-välilehdelle
- Liikuntaneuvonnan palveluketjussa toimivien liikuntaneuvojien osallistumisesta palveluketjua varten perustetun verkoston toimintaan/yhteistoimintakokouksiin
- Liikuntaneuvojien perehtyneisyydestä liittyen rajattuun kirjaamisoikeuteen
- Osaltaan tarvittavien teknisten valmiuksien saattamisesta kunnan liikuntaneuvojan käyttöön

6.1 Rajaukset

Liikuntaneuvonnan palveluketju ei korvaa muita hoito- ja palveluketjuja.

Resurssi liikuntaneuvontaan määritellään vuosittain kunnan talousarvion yhteydessä.

6.2 Kustannukset

Osapuolet vastaavat kustannuksista seuraavasti:

Hyvinvointialue vastaa LIIKU-kertomuslomakkeen kertahankintakustannuksesta Lifecare potilastietojärjestelmään sekä Citrix-lisenssien kapasiteetikustannuksista eli kuukausikustannuksesta / käyttäjä sisältäen korkeintaan kaksi käyttäjän lisenssiä / kunta.

Kunta vastaa omasta Microsoftin RDScal lisenssin hankinnasta omaan Microsoft ympäristöönsä. RDScal Microsoftin lisenssi vaaditaan kunnassa sille koneelle jolta Citrixiä käytetään.

Asiakkaalle liikuntaneuvontaan osallistuminen on maksutonta.

6.3 Rekisterinpito, asiakirjat ja salassapito

Hyvinvointialue ja kunta laativat erillisen sopimuksen asiakas- ja potilastietojärjestelmän rajatusta kirjaamisoikeudesta ja siihen liittyen tietosuojasta, salassapidosta ja tietoturvallisuudesta. (Tietoturvallisuussopimus Liite 1)

6.4 Sopimuksen voimaantulo, muuttaminen ja irtisanominen

Sopimus astuu voimaan allekirjoitushetkellä ja on voimassa toistaiseksi. Sopimuksen irtisanomisaika on yksi (1) kuukausi. Irtisanomisaika alkaa kulua irtisanomiskuukautta seuraavan kuukauden 1. päivästä lukien. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti, ja irtisanominen katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, kun irtisanomisilmoitus on toimitettu toiselle osapuolelle kirjaamon kautta. Irtisanomisaikana noudatetaan sopimusehtoja, jotka olivat voimassa ennen irtisanomista.

Sopimusta voidaan muuttaa tarvittaessa olosuhteiden muuttuessa tai niissä tilanteissa, joissa se on välttämätöntä lainsäädännöstä johtuvista syistä. Sopimuksen mukaisen toiminnan toteutumista suositusten mukaisesti ja vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti.

Mikäli sopimuksen osapuoli rikkoo olennaisesti sopimusvelvoitteitaan, tulee sopimuksen rikkojan korjata virheensä välittömästi tai kohtuullisessa ajassa. Rikkomuksen ollessa toistuva tai mikäli rikkomukseen syylistynyt osapuoli ei ole korjannut rikkomustaan kohtuullisessa ajassa siitä, kun rikkomuksesta huomautettiin, sopimuksen rikkoja voidaan irtisanoa yksipuolisesti hyvinvointialueen tai kunnan toimesta.